

УДК 658.012.4

MECHANISM OF ADMINISTRATION OF AN ENTITY'S ACTIVITY

M. Minenko

National University of Food Technologies

Key words:

*Administration mechanism
Levers
Tools
Procedures
Purposeful operation*

Article history:

Received 14.03.2018
Received in revised form
28.03.2018
Accepted 13.04.2018

Corresponding author:

M. Minenko
E-mail:
npnuht@ukr.net

ABSTRACT

The content of the article gives an opportunity to understand how in practice the purposeful influence of the subject of management on the object of management is ensured, how is an integrated system of levers, tools and procedures used to set up the necessary mechanism for such an impact. A brief description of the administrative, social, legal, economic mechanism of influence on the subject of economic activity is given. The relationship between levers, tools and mechanisms is revealed, as well as a difference in the understanding and use of tools and levers. Various notions of leverage in administration and their characteristics are presented. The levers of administration of the subject of business activity due to the directions are generalized and characterized, they are grouped according to the classification criteria. Examples of coordinating tasks that are implemented using the appropriate levers are given. At the same time, attention is paid to the fact that the mechanism of administration of the economic entity, taking into account the wide range of levers and instruments, is sufficiently individual.

The result of the article is the author's vision of the visualized model of the mechanism of administration of the business entity's activity. The model shows that the content of the administration mechanism is determined not only by the features of the formed integrated system of levers, tools and procedures, but also by the level of influence of the business medium, infrastructure, factors of the medium.

DOI: 10.24263/2225-2924-2018-24-2-13

МЕХАНІЗМ АДМІНІСТРУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

М.А. Міненко

Національний університет харчових технологій

Зміст статті дає можливість зрозуміти, яким чином на практиці забезпечується цілеспрямований вплив суб'єкта управління на об'єкт управління, як побудована інтегрована система важелів, інструментів і процедур, що використовується для налагодження необхідного механізму такого впливу. Дана коротка характеристика адміністративному, соціальному, правовому,

господарському механізму впливу на діяльність суб'єкта господарювання. Розкрито взаємозв'язок між важелями, інструментами і механізмами, а також визначено різницю у розумінні й використанні інструментів і важелів. Представлено різноманітні поняття важеля в адмініструванні, їх характеристики. Узагальнено та охарактеризовано важелі адміністрування діяльності суб'єкта господарювання за напрямками, згруповано їх за класифікаційними критеріями. Наведено приклади координаційних завдань, що реалізуються, використовуючи відповідні важелі. Водночас акцентовано увагу на тому, що механізм адміністрування господарюючого суб'єкта, враховуючи широку палітру важелів та інструментів, є достатньо індивідуальним.

Підсумком статті є авторське бачення візуалізованої моделі механізму адміністрування діяльності суб'єкта господарювання. Модель показує, що зміст механізму адміністрування визначається не тільки особливостями сформованої інтегрованої системи важелів, інструментів і процедур, але й рівнем впливу ділового середовища, інфраструктури, факторами зовнішнього середовища.

Ключові слова: механізм адміністрування, важелі, інструменти, процедури, цілеспрямоване функціонування.

Постановка проблеми. Досліджуючи місце і роль адміністративного менеджменту в загальноорганізаційній системі управління, для розуміння того, як його необхідно максимально ефективно налагоджувати і використовувати, потрібно передусім, на наш погляд, розібратися зі змістом механізму адміністрування діяльності суб'єкта господарювання. Механізм як цілеспрямовано функціонуюча система важелів, інструментів і процедур взаємодії різних суб'єктів та об'єктів являє собою складне за природою, інтегральне за формою, динамічно функціонуюче організування. Різноманіття елементів і достатньо складна побудова їх взаємодії обумовлює необхідність детального сприйняття конструкцій і методів цього об'єднання. Саме адміністративний підхід до дослідження процесу об'єднання самостійних складових у модель цілеспрямовано функціонуючої системи з метою забезпечення ефективної та результативної діяльності вимагає її сучасної уяви і використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми адміністрування діяльності суб'єктів господарювання вивчало ряд науковців, зокрема, Є. Уткін, Г. Саймон, Д. Смітбург, В. Томпсон, М. Небава, Б. Новіков, Г. Сініюк, П. Круш, О. Русецька та інші. На нашу думку, найбільш системно такі дослідження було проведено А. Райченком. Водночас автор пропонує свої підходи до оцінки змісту та особливостей побудови і використання механізму адміністрування.

Викладення основних результатів дослідження. З давнини, ще не розуміючи поняття «механізм», людина сприймала, аналізувала все, що відбувалося навколо неї, моделями функціонування тих або інших об'єктів і суб'єктів. Цей процес виражався достатньо сформованими на той період функціями [5]:

- дискретизації (представлення цілого у вигляді послідовності окремих елементів);
- детермінування (виділення, визначення, обумовлення);

- класифікації (розподілення до визначених ознак).

На початковому етапі розвитку ці функції визначали абсолютно необхідні умови адміністрування. З часом формалізація і типологізація відображення механізмів взаємодії остаточно сформувала адміністративний підхід до сприйняття процесів функціонування. Разом з тим, аналізуючи діяльність господарюючого суб'єкта, ми, крім механізму адміністративного впливу, повинні оперувати поняттями соціального, правового, фінансового, господарського та інших механізмів (табл. 1).

*Таблиця 1. Види механізмів впливу на діяльність суб'єкта господарювання**

Механізм впливу	Коротка характеристика механізму впливу
Адміністративний	Жорстке підпорядкування об'єктів управління з метою суворого виконання вказівок, що здебільшого засноване на примусі
Соціальний	Сукупність цілей, функцій, принципів і методів, взаємодія яких забезпечує ефективне функціонування системи управління
Правовий	Сукупність юридичних засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання системи управління
Фінансовий	Сукупність фінансових форм, методів і важелів, за допомогою яких забезпечується процес суспільного відтворення через формування й використання доходів і фондів грошових засобів, можливих завдяки розподільчій функції фінансів
Господарський	Сукупність організаційних структур і конкретних форм господарювання, методів управління та правових норм, за допомогою яких використовуються економічні закони з урахуванням конкретних обставин

*Сформовано автором за результатами дослідження з використанням [1; 5; 6].

За основу розробки кожного механізму необхідно взяти розуміння законів, методів і принципів з галузі конкретних знань і сфер практичної діяльності суб'єкта господарювання та використати відповідні важелі й інструменти для його побудови і функціонування.

Важіль як первинний механізм або один із його невід'ємних елементів історично сприймається як основний, цілеспрямований вплив людини. Крім того, важіль достатньо широко і різноманітно використовується при визначенні характеристики й застосуванні ключових ресурсів того чи іншого суб'єкта господарювання. Водночас варто звернути увагу, що відповідно до визначення, яке наведено у словнику української мови, важіль — це засіб, яким можна надати дії, сприяти розвитку чого-небудь або поживавити, підсилити діяльність когось, чого-небудь [1].

В адмініструванні поняття «важіль» позиціонується і використовується не тільки як елемент певних механізмів, але й щодо суб'єкта господарювання в цілому. По суті, важелі адміністрування — це засоби, якими можна сприяти розвитку, поживавити, підсилити керівництво, управління, завідування. Саме тому при оцінці форми й змісту організування, конструктивно виділяють і використовують різноманітні поняття важеля (вплив, дія, тиск), що розкривають конкретні сторони механізму адміністрування (табл. 2)

Таблиця 2. Різноманітні поняття важеля в адмініструванні*

Різноманітні поняття важеля в адмініструванні	Визначення
Вплив	Дія, яку певна особа чи предмет або явище виявляє стосовно іншої особи чи предмета; сила влади, авторитету
Дія	Робота, діяльність, здійснення чого-небудь; вплив на кого-, що-небудь
Тиск	Рішуча, енергійна дія, рух, спрямовані на кого-, що-небудь; стрімкий натиск, напад

* Сформовано автором за результатами дослідження з використанням [1].

У свою чергу, інструмент у контексті формування й функціонування механізму визначається як універсальна форма організування, як правило, зовнішньої дії. Це засіб впливу на об'єкт, перетворення та/або створення об'єкта [4].

Незважаючи на цю відмінність між термінами «важіль» та «інструмент», з точки зору теорії і практики їх використання, вони однозначно застосовуються в механізмі адміністрування. На практиці як важіль, так і інструмент можуть стосуватися одного й того ж механізму, встановлюючи при цьому принципово різну ступінь інтеграції і форми взаємодії. Якщо важіль безпосередньо утворює механізм або його складову, то інструмент універсально адаптується, обумовлюючи своє цілеспрямоване використання. Інструмент частіше за все сприймається і використовується як уніфікований засіб, наприклад, реконструкції того ж механізму, на відміну від вмонтованого у нього та адаптованого важеля, що конструктивно складає невід'ємну його частину.

Так, як внутрішній важіль господарського механізму традиційно та ефективно використовується матеріальна відповідальність працівників за майно, що знаходиться в їх розпорядженні. Зовнішнім інструментом організаційно-правового впливу, що доповнює дію механізму, у випадку втрати або псування цього майна, може слугувати адміністративна або кримінальна відповідальність працівника.

Така різниця у розумінні й використанні інструментів і важелів дає змогу достатньо чітко визначити їх місце та роль у побудові й функціонуванні механізму, в тому числі адміністративного. Основним тут є принципове розуміння того, що інструмент універсальний не тільки через те, що може використовуватися у різних механізмах, але й тому, що з його допомогою, власне, і створюється будь-який із них. Важіль, на відміну від інструменту, не тільки є безпосередньою складовою механізму, але й формується та адаптується спеціально для нього і використовується з метою його функціонування (табл. 3).

Таблиця 3. Важелі адміністрування діяльності суб'єкта господарювання*

Важелі адміністрування діяльності суб'єкта господарювання за напрямками	Характеристика важеля адміністрування
1	2
Індивідуальні:	
Іміджу	штучна імітація або подання зовнішньої форми будь-якого об'єкта

МЕНЕДЖМЕНТ І СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

Продовження табл. 3

1	2
Персоналізації	максимально можливий облік індивідуальних здібностей, інтересів і можливостей
Спеціалізації	конкретизація, деталізація, набуття здібностей виконувати окремі завдання та обов'язки
Ініціативи	наявність здатності до самостійної дії, що змінює власний стан, всупереч природній інерції
Пріоритету	переважне право, значення чогось
Змагальності	побудова процесу, за якого зацікавлені сторони мають рівні можливості для відшукування істини, відстоювання своїх суджень або оскарження тверджень іншої сторони
Вкладу	щось цінне, внесене до загальної справи
Відповідальності	загальносоціологічна категорія, яка виражає свідоме ставлення особи до вимог суспільної необхідності, обов'язків, соціальних завдань, норм і цінностей
Корпоративні:	
Бренду	комплекс понять, які узагальнюють уявлення про відповідний товар, послугу, компанію або особистість
Співвідношення	взаємне відношення, взаємний зв'язок, взаємна залежність різних величин, предметів, явищ
Кооперації	форма організації діяльності для спільного досягнення загальних цілей або задоволення потреб
Співвиробництва	спільна з ким-небудь діяльність, спільна праця для досягнення мети
Переваги	умови, згідно з якими суб'єкти (об'єкти) виявляються найбільш продуктивними, коли вони спеціалізуються на виробництві тих товарів і послуг, у виготовленні яких вони проявляють особливу ефективність або мають у своєму розпорядженні значний досвід і кваліфікацію
Суперництва	особливий вид взаємин, який характеризується боротьбою за що-небудь цінне: владу, престиж, визнання, матеріальний успіх тощо
Співучасті	спільна участь у чому-небудь
Співставності	такий, який може бути зіставлений з ким або чим-небудь
Комбіновані:	
Представництва	правовідношення, відповідно до якого одна особа (представник) на підставі набутих нею повноважень виступає і діє від імені іншої особи, яку представляє, створюючи, змінюючи чи припиняючи безпосередньо для неї цивільні права та обов'язки
Конкурентоспроможності	здатність певного об'єкта або суб'єкта перевершити конкурентів у заданих умовах
Конкурентного середовища	результат і умови взаємодії великої кількості суб'єктів ринку, що визначає відповідний рівень економічного суперництва і можливість впливу окремих економічних агентів на загальноринкову ситуацію
Приналежності	те, що є складовою частиною чогось, органічно властиве кому, чому-небудь
Відповідності	узгодженість між чим-небудь

* Сформовано автором за результатами дослідження з використанням [1; 2; 4; 5].

У різних механізмах можуть використовуватися важелі, що діють за одними принципами. Водночас їх об'єктивна адаптація і безпосередня інтеграція робить такі конструкції достатньо унікальними. Зокрема, система стимулювання персоналу, що використовується у кожному суб'єкті господарювання, незважаючи на типовість сприйняття її механізму, передбачає формування і використання специфічних індивідуальних підходів до кожного працівника. При цьому мотивація кожного, що визначає основні трудові заохочення персоналу, формується під впливом універсальної для всього суспільства палітри інструментів.

Безпосередньо адаптована і предметно спеціалізована композиція важелів механізму адміністрування діяльності конкретного суб'єкта господарювання дає змогу визначити критерії їх класифікації (табл. 4).

Таблиця 4. Класифікація важелів механізму адміністрування діяльності суб'єктів господарювання

Критерії класифікації	Важелі механізму адміністрування за напрямками		
	Індивідуальні	Корпоративні	Комбіновані
Ідентифікації	Іміджу	Бренду	Представництва
Оцінки	Персоналізації	Співвідношення	Позиціонування
Участі	Спеціалізації	Кооперації	Взаємодії
Мобілізації	Ініціативи	Співробітництва	Підприємництва
Порівняння	Пріоритету	Переваги	Конкурентоспроможності
Змагання	Змагальності	Суперництва	Конкурентного середовища
Відношення	Вкладу	Співучасті	Приналежності
Конкретизації	Відповідальності	Співставності	Відповідності

* Сформовано автором за результатами дослідження з використанням [3].

На підставі наведених у табл. 4 критеріїв складаються достатньо стійкі та ефективні об'єднання елементів в одну систему, що забезпечують перманентний процес визначення, розробки і вирішення персоналом суб'єкта господарювання певних координаційних завдань, а саме [3]:

- позиціонування у підрозділі;
- становлення і розвиток ділової орієнтації;
- формування і направлення посадових амбіцій;
- встановлення і дотримання структурної субординації;
- розробка і адаптація функціональної комутації (функціональної заміни, перестановки);
- розподіл і реалізація предметної спеціалізації;
- побудова і проведення процесуальної кооперації;
- засвоєння і підвищення професійної кваліфікації;
- визначення і закріплення рівня компетенції;
- розповсюдження і розвиток корпоративної культури;
- обґрунтування і визначення персонального іміджу;
- забезпечення і реалізація кар'єрного росту.

Перелік таких завдань можна продовжити, але наведені дають підстави стверджувати, що вони штатно визначаються і реалізуються у кожному суб'єкті господарювання на основі стаціонарних важелів адміністративного механізму.

Водночас варто зазначити, що успішне вирішення завдань залежить і від залучення ряду інших специфічних ресурсів господарюючого суб'єкта.

До певної міри штатний підхід, який використовується при виділенні завдань і формуванні важелів адміністративного забезпечення їх ефективного вирішення, обумовлює уніфікацію (типізацію) складу та змісту відповідного механізму з метою його тиражування. Проте в реально функціонуючому суб'єкті господарювання, що має відповідний профіль спеціалізації, особливості впливу факторів зовнішнього середовища, а також унікальність особового складу працівників, така трансформація в принципі неможлива. Річ у тім, що безпосереднє формування, адаптація і закріплення відповідних важелів механізму адміністрування конкретного суб'єкта господарювання має виключно індивідуальний характер.

По суті, кожний механізм адміністрування за своєю початковою орієнтацією та адаптацією до змісту й обставин функціонування конкретного суб'єкта господарювання формується достатньо специфічно. Зокрема, такі етапи процесу, як «налагодження», «регулювання», «супровід» сформованого механізму адміністрування роблять його практично унікальним. Фактично все залежить від кожного з учасників процесу, а головне, від бажання, досвіду, кваліфікації його модератора — тор-менеджера. При цьому важливо зрозуміти, що зміна одного з виконавців призводить до необхідності не тільки адаптації, але й модернізації використання відповідних важелів механізму адміністрування.

Розглянуті положення відображають загальні підходи до визначення, класифікації, формування та адаптації важелів адміністрування. Їх перелік дає змогу зорієнтувати менеджмент на розробку і використання безпосередніх агрегацій механізму адміністрування. Ці агрегації, на відміну від важелів, чітко формалізовані і конкретизовані стовно суб'єкта господарювання й моделі механізму адміністрування, що використовується. У найбільш загальному вигляді візуалізована модель механізму адміністрування може бути представлена таким чином (рис.).

Рис. Модель механізму адміністрування діяльності суб'єкта господарювання, сформовано автором за результатами дослідження з використанням [3]

Представлена модель включає три рівні впливу на формування механізму адміністрування:

- суб'єкт господарювання з його внутрішніми змінами;
- ділове середовище та інфраструктуру, частиною яких є суб'єкт господарювання;
- зовнішнє середовище впливу на суб'єкт господарювання.

Так, позиціонування суб'єкта господарювання в інфраструктурі вже достатньо суттєво визначає зовнішні умови формування і функціонування механізму його адміністрування. Зокрема, потрібно розуміти, що навіть законодавчо встановлена процедура реєстрації суб'єкта господарювання впливає на відповідні характеристики механізму адміністрування.

Висновок

Попри все, основна мета розробки і використання механізму адміністрування полягає в забезпеченні цілеспрямованого функціонування господарюючого суб'єкта. Водночас певний перелік завдань, що вирішує адміністрування, обумовлений відповідною процедурою кореспондування суб'єкта господарювання з діловим середовищем. Їх визначення, розробка і вирішення забезпечують комунікаційну, інформаційну, виробничу та іншу необхідну адаптацію зв'язків. Саме тому необхідно чітко представляти спектр важелів адміністрування та їх взаємозв'язок з необхідними інструментами. У такій адаптації та агрегації, як основному ресурсі побудови і використанні реально діючого механізму адміністрування, проявляється значення адміністративного менеджменту.

Література

1. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://sum.in.ua> (дата звернення: 15.08.2016).
2. *Клименко С.М.* Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. / С.М. Клименко, Т.В. Омеляненко, Д.О. Барабась, О.С. Дуброва, А.В. Вакуленко. — Київ : КНЕУ, 2008. — 520 с.
3. *Райченко А.В.* Административный менеджмент : учебник для программы МВА / А.В. Райченко. — Москва : ИНФРА-М. — 2016. — 416 с.
4. Словотвір [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://slovotvir.org.ua> (дата звернення: 12.11.2016).
5. Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eslovník.com> (дата звернення: 12.11.2016).
6. *Юрій С.І.* Фінанси: вишкіл студії : навч. посіб. / С.І. Юрій, Т.О. Кизима, Н.П. Злепко, М.М. Тріпак. — Тернопіль : Карт-бланш, 2002. — 357 с.